

Exempel på handlingsplan hämtad ur rapporten

Shit, den här människan bryr sig om mig!

Om skolans förmåga att upptäcka och ge stöd till elever som växer upp med föräldrar som har missbruksproblem.

Sidan 66-70 i rapporten

BILAGA 4 Hjortronskolans handlingsplan

HANDLINGSPLAN: ATT UPPTÄCKA BARN I MISSBRUKSMILJÖ

Denna handlingsplan har tillkommit utifrån Skol-BIM-projektet som är ett samarbete mellan Region Uppsala/FoU, Uppsala universitet och fyra skolor i Uppsala län, däribland Hjortronskolan.

Målet med denna handlingsplan är att vi ska bli bättre på att upptäcka samt hjälpa och stötta elever som lever i missbruksmiljö. I denna handlingsplan finns både tips och rutiner som ska ske för att underlätta detta arbete.

AKUT

Vid akuta situationer är det ofta bra att vara två, t ex för att kunna ta hand om en elevgrupp och ta nödvändiga kontakter. Ta hjälp av en kollega. Informera även skolledningen så fort som möjligt.

Kontakta socialförvaltningens mottagning för barn och familj på tel xxx eller xxx (reception). Efter kontorstid kontaktas socialjouren på tel xxx.

Är du osäker på om en situation är akut så kan du ringa till socialtjänsten och rådfråga.

OBS! Glöm inte att hålla eleven informerad om vad som händer även under en akutsituation. Om det är möjligt ring socialtjänsten tillsammans och följ gärna med om möte bokas.

Upptäcka

Vi i personalen på skolan har en unik möjlighet att lära känna och upptäcka barn som inte mår bra, då vi träffar barnen många timmar per dag. Kom ihåg att vi är viktiga. All personal i skolan spelar en viktig roll!

- **Frånvaro:** Var uppmärksam på mönster som kan hittas i elevers frånvaro. Upprepad ströfrånvaro eller hög total frånvaro kan vara tecken på att eleven har en osund hemsituation. Vad döljer sig bakom detta?
- Elever som kränker andra elever eller är utåtagerande på annat sätt kan vara ett tecken på att de själva inte mår bra. Fråga gärna om deras hemsituation.
- Var uppmärksam på elevens beteende eller om skolprestation förändras. Även högpresterande elever kan ha problem hemma.
- Följ skolans **frånvarorutin:** Följ upp med både elev och vårdnadshavare då frånvaron uppgår till 10% ogiltig eller 20% giltig, eller då eleven börjar närma sig dessa riktmärken och/eller du som lärare börjar känna **oro**.
- Under **utvecklingssamtal** ställs alltid frågor kring elevens mående. Då eleven har hög frånvaro berätta att detta ofta brukar bero på att en elev mår dåligt: i skolan, hemma eller på fritiden. Ställ frågan: Hur mår du? Berätta för vårdnadshavare om skolans frånvarorutiner.
- **Elevhälsa** ska vara en stående punkt på **arbetslagsmöten**. Hjälpas åt att lägga pussel och få ihop en samlad bild av elevers beteende och mående. Glöm inte att även lyfta oro kring elevers hemsituation.
- EHT besöker regelbundet arbetslagen. Där kan man passa på att fördjupa sig i diskussionen och framföra oro kring elever.
- **Skolsköterska** ställer frågor om elevens hemsituation under hälsosamtal.

- Välj gärna exempel och texter i undervisningen som handlar om olika hemförhållanden för barn. Uppmuntra diskussioner i ämnet. Det har mycket stor betydelse för barn/ungdomar att känna att de inte är ensamma om sin situation. För litteraturförslag se bilaga 1.
- Under mentorstiden presenteras broschyren "Har du det jobbigt hemma?" för eleverna.
- Fortbildning personal: Vid informationsdagar i början av varje läsår informerar skollärdning om skolans handlingsplaner. Fortbildning i skolans samtliga handlingsplaner sker under en APT varje läsår för all personal. Trygghetsgruppen fördjupar sig extra i denna handlingsplan då de arbetar med elever i riskzon.
- Vid överlämnande av elevinformation mellan lärare är det viktigt att inte bara överlämna information om skolprestation utan även oro kring förändrat beteende och andra pusselbitar som är viktiga för den nya läraren att känna till.

Samtala

Tveka aldrig att ställa frågor till en elev om du som personal känner oro, även om det känns svårt och jobbigt. Det absolut viktigaste vi vuxna kan göra är att våga ställa frågor och visa att vi bryr oss. Det är också viktigt att våga ställa frågor om elevens hemsituation samt att fråga om och om igen om oron kvarstår. Även om du inte får svar av eleven så har själva frågan stor betydelse.

Se till så att samtalet sker utan att eleven känner sig utpekad. Som klasslärare/mentor kan du t ex hitta naturliga samtalstillfällen under mentorstid och som undervisande lärare i anslutning till lektionstid eller då du t ex kallar ut elever för att t ex tala om prov eller bedömning. OBS! Ställ aldrig känsliga frågor i korridoren. Se till så att ni är i ett rum för er själva för att eleven ska våga öppna upp och berätta.

- Exempel på hur du kan prata med en elev: Utgå gärna från dig själv och det du ser/upplever: "Jag blir orolig när jag ser att du...", "Jag ser att du inte verkar må riktigt bra. Hur mår du?".
- En mycket bra fråga enligt ungdomar som varit i situationen själva är: "Känner du oro för någon i din familj?".
- Om eleven inte berättar om något oroväckande men din oro kvarstår efter det första samtalet är det viktigt att du vågar ställa frågan igen, kanske vid flera tillfällen.
- Om eleven berättar om att hen har det jobbigt i hemsituationen, gör en första bedömning hur akut du behöver agera på detta. Om det är akut (t ex om du misstänker att eleven misshandlas), gå vidare under rubriken akut. I annat fall är det viktigast att du finns där och lyssnar och bekräftar eleven. Var rak och tydlig i samtalet samt lova inget som du inte kan hålla. Avsluta samtalet med att berätta för eleven att du kommer att prata med hen igen.
- Prata med eleven igen, helst inom en vecka och senast inom två veckor.
- Under andra eller tredje samtalet berätta att skolan har som rutin att någon mer på skolan ska veta. Ta själv med eleven till skolsköterska, kurator eller annan lärare där

du eller eleven berättar om situationen. Berätta även om anmälningsplikten och var tydlig med vad som kommer att ske nu. Ge exempel på hur det brukar gå till om skolan t ex skickar in en orosanmälan till socialtjänsten. Om möjligt, följ med eleven till socialtjänsten som stöd.

- Bilaga 2: samlade tips från BIM, Skol-BIM och referensgruppen.

Samarbeta med hemmet

- Ta alltid upp elevens mående under utvecklingssamtalen (se vidare under rubriken Upptäcka). Ta gärna stöd av förväntansdokumentet.
- Lyft övergripande syfte med handlingsplaner och rutiner på föräldramöte en gång per läsår, både frånvarorutiner och denna handlingsplan. *Ansvar: skolledning*
- Informera alltid vårdnadshavare vid orosanmälan, om inte misstanke om misshandel eller sexuella övergrepp förekommer.
- Ta hjälp av elevhälsopersonal (t ex kurator eller skolsköterska) under utvecklingssamtal vid behov.

Stöd inom skolan

EHT: I elevhälsoteamet ingår skolsköterska, kurator, psykolog och specialpedagoger/speciallärare. Elevhälsoteamet besöker regelbundet arbetslagens möten. All personal kan rådfråga medlemmar av elevhälsoteamet vid oro kring elever.

Skolsköterska: Genomför hälsosamtal i förskoleklass, åk 2, åk 4 och åk 7, samt kill- och tjejsamtal i åk 5. Under hälsosamtalen ställer skolsköterska frågor kring hemsituationen.

Kurator: Kan erbjuda samtalsstöd för elever som har det jobbigt hemma eller i skolan. Hjälプ gärna elever att ta en första kontakt. Följ själv med till kuratorn. Kurator har även ansvar för att ha koll på och uppdatera listan över aktuella stödinsatser utanför skolan.

Rektor: Har det yttersta ansvaret för elevhälsan.

Information om stöd utanför skolan

- Broschyren "har du det jobbigt hemma?" ska finnas utanför expeditionen, i skolsköterskans väntrum, utanför kuratorsrummet samt i arbetslagsrummen. *Ansvar: kurator*
- Information om handlingsplanen/broschyren får eleverna under mentorstid vid minst ett tillfälle under höstterminen. *Ansvar: biträdande rektor, klasslärare och mentorer*
- Aktuell lista över stödjande verksamheter ska finnas utanför kuratorsrummet, i skolsköterskans väntrum samt digitalt på vår webbsida. *Ansvar: kurator*

Anmäla

- All skolpersonal har anmälningsplikt till socialtjänsten då man känner oro att elev far illa och skadas i sin hälsa och utveckling. Orosanmälan ska i första hand göras av den som har förstahandsinformation, men man kan ta stöd av elevhälsopersonal för att vara fler som står bakom anmälan. Även skolledning kan skriva under anmälan tillsammans med anmälare.
- Håll alltid eleven informerad om vad som händer när en orosanmälan görs. Målet är att eleven ska vara delaktig under hela processen. Följ upp och stötta eleven även efter att anmälan är gjord.
- Förtydliga att det aldrig är elevens fel!
- I normalfallet informeras även vårdnadshavare. Detta görs dock inte om man misstänker våld eller övergrepp.
- I anmälan samt i kontakt med vårdnadshavare och socialtjänst är det viktigt att trycka på att det är skolans samlade oro som är grund för anmälan och därmed avlasta eleven från skuld känslor.

Samverkan med andra instanser

Kurator bidrar med det senaste som finns inom kommunen samt kontakter med socialtjänsten.

Ansvarig för uppdatering och information om handlingsplanen: Biträdande rektor

Senast uppdaterad: 2017-09-19